

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Coleoptera (skalbaggar), **Familj:** Prostomidae (plattkäkbaggar),
Släkte: *Prostomis*, **Art:** *Prostomis mandibularis* (Fabricius, 1801) **Synonymer:**

Kännetecken

En cirka 6 mm lång, platt, gulbrun skalbagge med korta antenner. Käkarna är mycket stora och framåtsträckta, vilket ger arten ett egendomligt och mycket karaktäristiskt utseende.

Utbredning och status

Känd från Skåne, Småland, Öland och Gotska Sandön. Den aktuella utbredningen är starkt splittrad och förutom på Gotska Sandön finns sentida fynd endast från en lokal i Skåne (Skäralid) och en lokal i östra Småland (Hornsöområdet). Artens förekomst är ofta begränsad till några få lämpliga lågor på varje lokal, endast på delar av Gotska Sandön har arten individtätare populationer. Arten finns dessutom fortfarande kvar på någon av sina gamla lokaler i Danmark. Världsubredningen sträcker sig från Syd- och Mellaneuropa österut till Georgien och Iran.

Ekologi

Larvutvecklingen sker i brunrötad, fuktig, starkt nedbruten ved, främst i grova lågor av tall och ek. Larvutvecklingen är flerårig, och den fullbildade skalbaggen övervintrar. Samma stam kan utnyttjas under en följd av år, och den av arten bearbetade veden antar så småningom en nästan jordliknande konsistens. Larver av olika stadier kan påträffas tillsammans med fullbildade individer inne i den lätt uppskivbara veden.

Hot

Genom att *P. mandibularis* endast förekommer inom små och areellt begränsade områden löper arten på längre sikt stor risk att helt försvinna från de flesta av sina lokaler. Bristen på lämplig död ved är det största hotet. Trots att tiotals grövre stambitar finns på en lokal kanske endast en enda av dem erbjuder den speciella vedtyp som arten kräver.

Åtgärder

På de få lokaler där arten fortfarande finns kvar bör allt göras för att säkra dess framtida utvecklingsmöjligheter. Enstaka träd bör fällas redan nu för att trygga tillgången på passande ved i framtiden.

Naturvård

Åtgärdsprogram: Fastställt

Litteratur

- Jansson, A. 1950. Fjärde resan till Gotska Sandön. *Ent. Tidskr.* 71: 217–218.
Lundberg, S. 1993. Skalbaggar i Hornsö- och Strömsrumstrakten i östra Småland. *Ent. Tidskr.* 114: 91.
Martin, O. 1995. Forslag til artsblad for en rödlistad art. *Entom. Meddel.* 63: 57–59.
Palm T. 1959. Die Holz- und Ridenkäfer der süd- und mittelschwedischen Laubbäume. *Opusc. Ent. Suppl.* XVI: 262.

Författare

Bengt Ehnström 1999. © ArtDatabanken, SLU 2006.